

OD REDAKCJI

Staraniem redakcji „Dziejów Najnowszych” przygotowywane są co pewien czas zeszyty poświęcone w całości lub w znacznej mierze określonym tematom. Taki charakter posiada również zeszyt, który oddajemy do rąk Czytelników.

Nie udało się redakcji wykonać pierwotnego zamiaru, by zaprezentować szeroki zestaw materiałów dotyczących roli i miejsca środków masowego przekazu w czasach najnowszych, chociaż jesteśmy świadomi, że jest to problem niesłychanie istotny także z punktu widzenia badań nad mechanizmem kształtowania świadomości szerokich mas i odpowiedniego ukierunkowywania ich opinii, zachowań, reakcji. Nie jest to więc zeszyt poświęcony propagandzie w pełnym tego słowa znaczeniu. Brakuje w nim bowiem tak istotnych dla tematu zagadnień, jak np. funkcjonowanie agencji informacyjnych, jak organizacja i upowszechnienie w dwudziestolecu międzywojennym radia, a po drugiej wojnie światowej telewizji, jak wreszcie problem przekazywania przez środki masowego przekazu określonych treści ideowych, politycznych, artystycznych oraz ich recepcja przez odbiorców.

Zeszyt w zasadzie koncentruje się wokół jednego zagadnienia z zakresu szeroko pojętej propagandy, a mianowicie wokół problemu prasy, i to przeznaczonej głównie dla czytelnika polskiego. Uwzględnione zostały trzy etapy w jej rozwoju: okres zaborów, dwudziestolecie międzywojenne i lata okupacji hitlerowskiej, przy czym nie wszystkie te trzy przekroje czasowe znalazły pełne odzwierciedlenie w zgromadzonym materiale. Proporcjonalnie najwięcej uwagi poświęcono prasie wydawanej w okresie okupacji. Niewiele natomiast zdołaliśmy wyjść poza rok 1945. Sądzymy, że istnieje potrzeba dokonania pewnego podsumowania prowadzonych w różnych ośrodkach badań nad zagadnieniem roli czasopiśmiennictwa w warunkach Polski Ludowej.

Zaznaczyć też należy, że zamieszczone w niniejszym zeszycie artykuły i materiały dość istotnie różnią się między sobą pod względem formy i treści. Jedne stanowią pewną próbę uogólnienia, syntezy prowadzonych już od lat badań nad dziejami prasy czy to w okresie zaborów (artykuł Jerzego Myślińskiego), czy w dwudziestolecu między-

wojennym (artykuł Andrzeja Paczkowskiego). Inne noszą charakter monograficznego ujęcia roli określonych tytułów czasopism i wydawnictw propagandowych, jak np. na terenie Wolnego Miasta Gdańska (Marek Andrzejewski) lub na terenach okupowanej przez Trzecią Rzeszę Polski (Marek Tuszyński, Stanisława Lewandowska, Maria Wiśniewska). Rozprawa Stanisława Bębenka wprowadza czytelnika w problematykę funkcjonowania prasy w warunkach Polski Ludowej.

Zgromadzony przez redakcję materiał zarówno w dziale artykułów, jak i recenzji odzwierciedla aktualny stan badań prowadzonych przez historyków współpracujących z naszym kwartalnikiem nad zagadnieniem prasy i propagandy. Oczekujemy na dalsze wypowiedzi, które pozwoliłyby zaprezentować kolejny monotematyczny zeszyt poświęcony już nie pewnemu wycinkowemu zagadnieniu, lecz w całości wielorakim funkcjom propagandy w czasach najnowszych.